

Отже, у незалежній Україні розвиток і формування податкового законодавства є досить складним, суперечливим, значною мірою розбіжним і непослідовним. Проте загальним напрямком є формування системи оподаткування та встановлення типового рівня оподаткування ринкової економіки. Зараз податкова система України не є досконалою, а пошук ефективних шляхів оптимізації податкової політики все ще триває. Наша держава постійно відшукує оптимальну модель системи оподаткування, відповідні пропорції різних видів податків і податкових ставок, щоб повністю використати їх функції та потенціал.

Список використаних джерел: 1. Юрій С. М. Податкова система України: становлення та розвиток. *Чернівецький торговельно-економічний інститут Київського національного торговельно-економічного університету*. 2014. № 3. С. 286-292. 2. Історія української державності: етапи становлення податкової служби України. *Вісник. Офіційно про податки*. 1995. URL: www.visnyk.ua. 3. Ткаченко А. В. Історія становлення та розвитку податкової системи України. *Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу*. 2013. № 2. С. 128-133. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vbumb_2013_2_27. 4. Мартиненко А. О. Податкова система України і проблеми її реформування. *Сумський державний університет ННІ ФЕМ імені Олега Балацького*. 2020 С. 15. 5. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України, спрямованих на забезпечення додаткових соціальних та економічних гарантій у зв'язку з поширенням коронавірусної хвороби (COVID-19): Закон України. *Відомості Верховної Ради України*. 2020. № 18. Ст. 123. 6. Податкова реформа 2020: готуємося завчасно. *Deloitte*. 2020. URL: <https://www2.deloitte.com/ua/uk/pages/tax/solutions/tax-reform-2020.html>. 7. Чергова податкова реформа-2021: що на цей раз пропонують депутати? *Вісник. Офіційно про податки*. 2021. URL: www.visnyk.ua.

УДК 657

О. Ю. Акименко, канд. екон. наук, доцент, доцент кафедри бухгалтерського обліку, оподаткування та аудиту

Д. П. Скрицький, директор ПП НЕК Консалт

К. Ю. Хоменко, здобувачка вищої освіти

Національний університет «Чернігівська політехніка», м. Чернігів, Україна

РЕФОРМУВАННЯ ПОДАТКОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ З УРАХУВАННЯМ ЗАРУБІЖНОГО ДОСВІДУ СПОЛУЧЕНИХ ШТАТІВ АМЕРИКИ

Ключові слова: податкова система, податки, прогресивна ставка, міжнародний досвід, стимулювання бізнесу, податковий тягар.

Сьогодні однією з найбільш актуальних проблем у світі, в тому числі для України, яка постала перед серйозними викликами за останні роки, є побудова ефективної податкової системи. Негативний вплив російської збройної агресії був посилений пандемією COVID-19, яка суттєво вплинула на рівень добробуту населення та економіку. За даними Міжнародного Валютного Фонду падіння світової економіки можливе на 3 %. У свою чергу, Україна, яка є більш вразливою до економічних шоків, може втратити ВВП до 4-8 %. Тому доречною відповіддю на термінові виклики у вигляді пандемії та економічної кризи є розроблена Урядом Програма заходів щодо стимулювання економіки на коротко- та середньострокову перспективу для пріоритетних галузей економіки України [1]. Крім ТОГО, Програмою Уряду визначені основні зміни в податковому законодавстві, зокрема передбачено:

- визначення нульової точки відліку за рахунок впровадження «нульової декларації» доходів та статків задля запровадження в подальшому контролю за відповідністю розміру понесених витрат розміру отриманих доходів;
- запровадження податкових стимулів задля спрямування частини прибутку суб'єктів господарювання на реінвестування у власний розвиток;
- реалізація змін законодавчого спрямування щодо забезпечення подання платниками ЄСВ, податків, у тому числі податковими агентами, єдиної звітності з єдиного внеску та податку на доходи фізичних осіб;
- імплементація змін нормативно-правового забезпечення щодо функціонування Єдиної бази даних звітів про оцінку, порядку доступу, внесення, перевірки інформації до / з Єдиної бази на безоплатній основі та формування електронних довідок про оціночну вартість об'єкта нерухомості;

- підвищення ефективності екологічного податку та зниження рівня забруднення атмосферного повітря та навколишнього середовища;
- удосконалення системи корпоративного оподаткування;
- оптимізація відповідно до функціонального принципу організаційної структури ДПС та відновлення управлінської вертикалі задля виконання завдань покладених на ДПС;
- імплементація плану дій щодо податкового стимулювання задля відновлення економічної активності суб'єктів господарювання після завершення карантину (встановленого з метою запобігання поширенню на території України гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2);
- імплементація законодавчих норм пов'язаних з реалізацією Угоди FATCA в частині затвердження алгоритму дій ДПС щодо передачі звітів до Податкової служби США та ін. [1].

Одним зі шляхів удосконалення податкової системи є використання світового досвіду у сфері оподаткування, який вивчали такі науковці, як В. Л. Андрущенко, З. С. Варналій, І. А. Прокопенко, Т. В. Тучак, П. В. Мельник, Н. Ф. Козачук, О. Г. Ісаченкова, І. В. Шевчук, С. В. Ступін, В. М. Чубай та інші. Актуальність запозиченого досвіду в більш розвинених державах завжди є актуальною та корисною для України.

Теперішній стан економіки нашої держави потребує зосередження уваги на проблемах оподаткування, утворенні розумного підходу до з'ясування сутності проблем податкового навантаження на підприємства з урахуванням специфічних ознак проведення податкової політики у високо розвинутих країнах світу. Вивчення зарубіжного досвіду «податкових гігантів» дає можливість застосовувати світовий досвід та врахувати найголовніші ідеї в процесі створення та реформування податкової системи України.

У сучасному світі однією з провідних економічних держав вважаються Сполучені Штати Америки (далі - США), які посідають 25-е місце (Україна лише 65 місце) у рейтингу Paying Taxes 2020 [5]. Податкова система цієї країни є досить складною та суттєво відрізняється від української. В Україні сформовані загальнодержавні та місцеві податки та діє принцип недопущення подвійного оподаткування того ж самого об'єкта оподаткування. Податкова система ж США має три рівні: податки федерального рівня, рівня штату та місцевого. Крім того, один дохід може оподатковуватися на всіх рівнях одночасно відповідно до принципу паралельності. Кожен штат встановлює власну податкову систему, а федеральний уряд не має права втручатися в цей процес [5]. Найбільшу частку федерального бюджету складає податок на доходи фізичних осіб, який у середньому наповнює його на 45–55 % на противагу відрахуванням на соціальне забезпечення, необхідним для виплат пенсій різного роду (наповнення в розмірі – 30–35 %) [8]. В Україні ж основу бюджету становлять податок на додану вартість та податок на доходи фізичних осіб [7].

На відміну від нашої країни з фіксованою основною ставкою податку на доходи фізичних осіб у розмірі 18 %, у США використовується прогресивна ставка, яка коливається в розмірі 10–37 % та є залежною від суми річного доходу [4]. Незважаючи на високі ставки податку, у США існує налагоджена система податкових пільг та знижок. Наприклад, для сімей, які подають декларацію спільно, діє знижка – 24 400 \$/рік, а для голів домогосподарств – 18 350 \$/рік [3].

Якщо в Україні обов'язкові відрахування на загальнодержавне соціальне страхування визначені в розмірі єдиної ставки – 22 %, то в США ситуація інакша. Податок на соціальне страхування має ставку 6,2 % на перші 132 900 \$ сплаченої заробітної плати, а внесок на медичне страхування складає 1,45 % від загальної заробітної плати. Для осіб, які займаються самостійною діяльністю, податок становить 12,4 % від перших 132 900 \$ доходу, а внесок – 2,9 % від усього чистого доходу [5; 6].

Податок на прибуток корпорації становить близько 10 % федерального бюджету. Нещодавно була встановлена фіксована ставка податку на прибуток – 21 %. На рівні штату ставки можуть варіюватися в розмірах 1–12 %, але у деяких штатах цей податок не стягується зовсім. До місцевого бюджету підприємці можуть сплатити від 2 до 9 % прибутку, який заробили. Для підтримки та стимулювання бізнесу застосовується велика кількість

пільг, наприклад, податкові кредити [4]. В Україні ж аналогом корпоративного податку є податок на прибуток підприємств, який стягується з прибутку організації. Існують різноманітні розміри ставок, але базова ставка податку становить 18 % [7-10].

Взагалі на місцевому рівні корпоративний податок є не дуже ефективним, частіше запроваджується податок з продажів або збори за певні види діяльності. Вони, зазвичай, встановлюються у відсотках від роздрібної ціни продажу, їхня ставка може становити до 11 %. Кожен штат розробляє власні правила оподаткування продажів та встановлює свою податкову ставку [5-10]. В Україні схожим є податок на додану вартість зі ставками 1, 7, 20 % (залежно від бази оподаткування), якого не існує в США.

Дослідження податкової системи США дало змогу визначити особливості, які можна врахувати при реформуванні податкової системи України. Одним із напрямів вдосконалення діючої системи оподаткування може бути зміна податку на доходи фізичних осіб з урахуванням стану сім'ї та введенням прогресивної ставки залежно від сумарного доходу, що допоможе збалансувати перерозподіл податкового тягаря серед населення. Також доцільним є здійснення реформи в оподаткуванні підприємців за рахунок запровадження спеціальної податкової пільги та введення прогресивної ставки податку на прибуток. Для стимулювання бізнесу варто запровадити спеціальні податкові пільги та ввести прогресивну ставку податку на прибуток. Навіть при врахуванні цих аспектів зарубіжного досвіду податкова система України може досягти певних результатів.

Список використаних джерел: 1. Про затвердження Програми діяльності Кабінету Міністрів України: Постанова Кабінету Міністрів України від 12 червня 2020 р. № 471. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/471-2020-%D0%BF#Text>. 2. Які покращення податкової системи закладено у програму Уряду 2.0? URL: <https://news.dtk.ua/taxation/common/63086>. 3. Paying Taxes 2020. PricewaterhouseCoopers: вебсайт. URL: https://www.pwc.com/gx/en/services/tax/publications/paying-taxes-2020/overall-ranking-and-data-tables.html?WT.mc_id=CT13-PL1300-DM2-TR2-LS1-ND30-TTA4-CN_payingtaxes-2019-ranking-data-table-button. 4. Доходи держбюджету України. *Мінфін*: вебсайт. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/finance/budget/gov/income/>. 5. Податки та податкова система США. *MIGRANT.BIZ.UA*: веб-сайт. URL: <https://migrant.biz.ua/ssha/finansy-ssha/podatky-v-ssha.html>. 6. Податкова система США. *Finance Business Service*: вебсайт. URL: <https://fbs-tax.com/uk/tax-planning/usa/us-tax-system/>. 7. Податковий кодекс України: Кодекс від 02.12.2010 №2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>. 8. Саєнко С. Г., Саєнко О. Р., Баранова М. О. Оцінка системи оподаткування США: основні принципи, характерні риси та сутнісні аспекти для модернізації податкової системи України. *Інвестиції: практика та досвід*. 2014. № 24. С. 85–90. 9. Світовий досвід оподаткування: США. *Державна податкова служба України*: вебсайт. URL: <https://tax.gov.ua/arhiv/modernizatsiya-dps-ukraini/arkchiv/mijnarodniy-dosvid-rozvitk/svitovui-dosvid/usa/>. 10. Сходінками американського досвіду. *Вісник. Офіційно про податки*: вебсайт. URL: <http://www.visnuk.com.ua/ua/pubs/id/1561>. 11. Акименко О. Пономаренко В. Економічна інтеграція країн та її вплив на гармонізацію системи обліку та фінансової звітності: досвід Ізраїлю. *Проблеми і перспективи економіки та управління*. 2021. № 2(26). С. 43-50.

УДК 336.22

О. І. Волот, канд. екон. наук, доцент, доцент кафедри бухгалтерського обліку, оподаткування та аудиту

П. В. Нагорний, здобувач вищої освіти

Національний університет «Чернігівська політехніка», м. Чернігів, Україна

ОСОБЛИВОСТІ СПЛАТИ ЕКОЛОГІЧНОГО ПОДАТКУ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Ключові слова: екологічний податок, екологічне оподаткування, об'єкт оподаткування, ставка екологічного податку, збільшення екологічного податку, облік екологічного податку.

Особливої актуальності останнім часом набуло екологічне питання. Шкідливі викиди в атмосферу, забруднення та руйнування водних ресурсів, винищення біосферного різноманіття – усе це сучасні реалії, які несуть загрозу людству. Отже, більшість держав намагаються обмежити негативний вплив промислових підприємств на природу шляхом використання різних регулятивно-стимулюючих інструментів. Одним із таких інструментів є екологічне оподаткування.